

KIDŐLT A KIS ISKOLA FALA

Tisztelt Tanár Néptárs!

Az utóbbi időben nagyon tág időközökben tűnik föl Csókán, mondhatni, hogy csak elvétve jön el ide. Ennélfogva nem biztos, hogy szembesült a szomorú látvánnyal, az egykori kis iskola nyugati falának a kidőlésével. A nyár óta száználmasan huzatol az a hajdani tanterem, ahol századunk elején a nádpálcás Csatári tanító úr, a dobogóra is jutó gyerekek hadában a nagyanyámat is oktattatta emberségre és magyarságra. Hatásos módszerei voltak az említett tanítónak, mert a tőle tanultakból a nagymamám „váltóbotként” több évtized múltán ilyen sorokat adott át nekem. „Áldjon vagy verjen sors keze. Itt élned, halnod kell . . .” meg, hogy „Ha még egyszer azt üzeni, mindnyájunknak el kell menni . . .” A Mátyás anyjáról (is) szóló verset pedig az első osztályba indulásom előtti órában többször is elmondta, úgymond, hogy „ne én legyek a legbutább a terjáni iskolában”, amelynek a falai nem maguktól omlottak le, viszonylag jó állapotban voltak még, amikor végeztek velük. („Ki kopog, mi kopog? Egy fekete holló.”) Azóta nagyon nyomasztanak a falromok, még ültőmben vagy álltomban is meg-megbotlom bennük, és képtelen vagyok kikerülni őket. Ez a Nagy utcai rom is elállta az utamat, megsajdított, és emlékezésre készítetett.

Ahogy ott, a Szakácsék küszöbe előtt mélézgettam, egyszer csak a tanár néptárs kilépett az átellenben levő ház orgonabokrainak a takarásából (az ötvenes évek első felének napsütésében) átlépdelve a köves úton, s törésnyi időre a csöngetés után benyitott a most végzetesen ásító terembe, és a *János vítézzel* nyűgözőtt le bennünket, többnyire vásott nebulókat . . . A kimerítő éjszakai írástól-olvasástól hunyorogva, de telibetalálón mondta az érdekes szöveget. Feszülten figyeltünk, mígnem a mögöttem ülő rakoncátlan osztálytársam félhangosan kibökte: – Nézzétök, nem is lapoz, csak olvas . . .

No de minek lapozzon folyton az, aki anélkül is tudja!)

A műúton a gépkocsik mintha egy másik időben suhannának el mellettem, mögöttem. A romhalmaz alól szinte hallani vélem a kiszolgált táblán a debari krétának a meg-megcsikordulását, ahogy (a beáramló tavaszi fényben) a tanár néptárs gyors mozdulatokkal fölírja a dolgozat címét: „Megenyhül a lég, vidul a határ.” Utána a szerzőről, Tompáról és a vers megírásának a körülményeiről is mondott egypár szót (hátha valaki megjegyzi az ötödik bében), majd nyomban nekiveselkedtünk a feladatnak. Én a terjáni rét ébredését írtam le, szedtem rímekbe. Dűledező soraimban kalózhajókká váltak a szárcsák, a tisztáson meg egy nagy, fehér árnyékú madár várt rám . . . Valószínű, hogy neki köszönhettem a piros ötöst, amely annyira megtámogatta az önbizalmam, hogy hazafelé gyalogolva a nádas mellett „tanúk” előtt kijelentettem: „Írok én még olyan verset, mint Pósa Lajos . . .” De nem írtam, és ezért sem a jó öreg Lajos bá’, sem pedig a kecskeméti öreg templom búsan szóló nagyharangja nem okolható.

Azt hiszem, hogy annak a magas osztályzatnak a hatására kezdtem ráhangolódni az írásra, olvasásra. Tompa gyönyörű versének a többszöri elolvasására is, és akkor általa – már zsenge koromban – többnek éreztem magam, mint különben. „Neked két hazát adott végzeted. Nekünk csak egy volt, az is elveszett . . .” Köszönöm, Tanár Néptárs, mindazt, amire egykor abban az immár romos kis iskolában ráirányította a figyelmem.

A legjobbkat kívánva, maradok tisztelettel, egykori tanítványa:

CS. SIMON István

Balázs G. Árpáddal a festő szabadkai lakásán